

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0213U000806

Державний реєстраційний номер: 0112U000430

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-03-2013

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 1

Назва етапу: Розробка програми і методики досліджень. Визначення модельних об'єктів для моніторингових досліджень стану флори та рослинності в різних типах трансформованих флор. Флористичні обстеження територій дослідження. Розробка прикладної програми для створення бази даних з фіторізноманіття південного сходу України та його аналізу.

Початок етапу: 01.2012

Закінчення етапу: 12.2012

Вид звітного документа: Проміжний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Донецький ботанічний сад НАНУ

Код за ЄДРПОУ: 05420037

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 062-294-12-80

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Національна академія наук України

Код за ЄДРПОУ: 00019270

Місцезнаходження: вул. Володимирська, 54, м. Київ, Київська обл., 01030, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380442396594, 380442343243

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 6541030

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 1172.91
--

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Функціонування та адаптація природних та техногенних фітосистем південного сходу України в умовах антропогенезу

Назва роботи англійською:

Functioning and adaptation of native and anthropogenic phytosystem of south-eastern Ukraine in conditions of anthropogenesis

Реферат українською:

Звіт про НДР: 157 с., 10 рис., 10 табл., 4 додатка, 96 джер. Об'єктом дослідження є флора та рослинність техногенних екотопів Південного Сходу України. Предмет дослідження – їхня динаміка та особливості флорогенезу. Мета роботи – на основі моніторингових досліджень модельних фітосистем різних типів антропогенно трансформованих флор Південного Сходу України виявити та оцінити особливості їх функціонування та адаптації на сучасному етапі антропогенезу. Методи дослідження – флористичні, геоботанічні, порівняльні. Розроблено програму і методику досліджень. Визначено модельні об'єкти для моніторингових досліджень стану флори і рослинності в різних типах трансформованих флор – відділень "Кам'яні Могили" і "Крейдова флора" Українського степового природного заповідника, лісового заказника загальнодержавного значення "Бердянський" та флор техногенних екотопів. Рослинний покрив заповідних територій представлений як типовими "еталонними", так і рідкісними видами рослин і рослинними угрупованнями. Складено флористичні і фітоценотичні списки цих територій, встановлено збільшення числа видів у відділеннях заповідника та в заказнику порівняно з інвентаризаційними даними 15-30-річної давнини, що свідчить про нестабільність складу флор заповідних територій. Встановлено склад раритетної фракції флори та рослинності досліджених ділянок. Встановлено, що заповідний режим призводить до повільної мезофітизації степових угруповань – формуванню лучних та лучно-степових фітоценозів. Спостерігається тенденція до швидкого збільшення площі чагарникових заростей та чагарникових степів. Видове багатство за 20 років на відвалах шахт ім. Леніна та ім. Кучерова зменшилося з 78 до 66 видів і з 40 до 36 видів, відповідно, а на відвалі шахти "6-14" збільшилося з 43 до 64 видів. Найбільшою подібністю видового складу вихідного і поточного станів рослинного покриву характеризується відвал шахти "6-14" (28,9% за коефіцієнтом Жаккара і 46,7% за коефіцієнтом Кульчинського), що пов'язано з суцесійною динамікою рослинного покриву відвалів, кліматичними змінами, наявною структурною неоднорідністю відвалів. Виявлено зміни у рівні гетерозиготності у трьох вікових групах рослин популяції *Pinus sylvestris* L. var. *cretacea* Kalenicz. ex Kom. у заповіднику "Крейдова флора": найбільший – у нечисленній вибірці старовікових дерев ($HO = 0,219$), у молодих і середньовікових рослин значення цього показника були нижчі та дуже близькі ($HO = 0,174$ та $0,181$ відповідно). АДАПТАЦІЯ, ФЛОРА, РОСЛИННІСТЬ, ПРИРОДНА ФІТОСИСТЕМА, АНТРОПОГЕННА ФІТОСИСТЕМА, ГЕНЕТИЧНА МІНЛИВІСТЬ

Реферат англійською:

Research report: 157 p., 10 fig., 10 tabl., 4 attachments, 96 ref. The object of our study is the flora and vegetation of anthropogenic ecotopes of the South-East of Ukraine. The subject matter of our study is their dynamics and the features of florogenesis. Our aim is to identify and evaluate the features of their functioning and adaptation at the modern stage of anthropogenesis, basing on the monitoring studies on model phytosystems of different types of the anthropogenically transformed floras in the South-East of Ukraine. Research methods are floral, geobotanical, comparative. The program and research methodology have been created. Model objects were determined for monitoring studies of the flora and vegetation in various types of transformed floras – 'Kamiany Mogyly' and 'Kreidyana flora' branches of the Ukrainian Steppe Nature Reserve, 'Berdyansk' forest reserve of national importance and floras of technogenic ecotopes. Vegetation of protected areas is represented by both typical

'standard' and rare plant species and communities. Floral and phytocenological lists of these areas were made. We have found the increased number of species in branches of the reserve and partial reserve compared to the inventory data obtained 15-30-years ago, indicating the instability of the flora of protected areas. The composition of the fraction of rare flora and vegetation of the studied areas was revealed. Established that protected regulations lead to a slow mezophytization of steppe communities - to forming of meadow and meadow-steppe plant communities. There is a tendency to a rapid increase in area of shrubbery and shrub steppes. Over the period of 20 years, the species richness in of dumps of Lenin mine and Kucherov mine decreased from 78 to 66 species and 40 to 36 species, respectively, and that in the mine dumps of '6-14' has increased from 43 to 64 species. The dump of '6-14' mine is characterized by the greatest similarity in species composition of its vegetation original and current state (28.9% by the Jaccard coefficient and 46.7% by the Kulchynsky coefficient), due to the succession dynamics of dump vegetation, climate change, structural heterogeneity of dumps. The changes have been noted in heterozygosity levels in three age groups of plants in *Pinus sylvestris* L. var. *cretacea* Kalenicz. ex Kom. population of 'Cretaceous flora' reserve. It was the highest in a small sample of old trees ($H_o = 0.219$), while in the young and middle-aged plants the value of this index were lower and very close ($H_o = 0.174$ and 0.181 , respectively). ADAPTATION, FLORA, VEGETATION, NATURAL PHYTOSYSTEM, ANTHROPOGENIC PHYTOSYSTEM, GENETIC VARIATION

Індекс УДК: 575.17, 575.581.16:582.47(477)

Коди тематичних рубрик: 34.23.35

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Остапко Володимир Михайлович

Науковий ступінь:

Вчене звання:

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

IX. Бібліографічний опис

1. Гнатюк Н.Ю. Систематична структура флори басейну річки Кринки / Н.Ю. Гнатюк // Промышленная ботаника. - 2012. - Вып. 12. - С. 75-80. 2. Блэкберн А.А., Остапко В.М. Перспективы создания биосферного заповедника "Донецкий кряж" // Збірка доповідей Національного екологічного форуму (м. Донецьк, 23-24 травня 2012 р.). - Том 2. - Донецьк, 2012. - С.135-137. 3. Єрьоменко Ю.О. Поширення адвентивних деревно-чагарникових рослин на території регіонального ландшафтного парку "Донецький кряж" / Ю.О. Єрьоменко // Наукові основи збереження біотичної різноманітності, матер. XI наук. конф. (Львів, 24-25 травня 2012 р.). - Львів, 2012 - С. 135-136 с. 4. Зыбенко О.В. Организация мониторинговых площадок в региональном ландшафтном парке "Донецкий кряж" на юго-востоке Украины / О.В. Зыбенко, Ю.В. Ибатулина // Современные проблемы интродукции и сохранения биоразнообразия растения. / Матер 2-й Междунар. Науч. конф., посвященной 75-летию Ботанического сада им. Проф. Б.М. Козо-Полянского и 100-летию со дня рождения проф. С.И. Машкина (г. Воронеж, 3-5 октября 2012 г.). - Воронеж: Роза ветров. - 2012. - С. 208-209. 5. Коломійчук В.П., Остапко В.М., Яровий С.С. ПЗ Український степовий // Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч.1. Біосферні заповідники. Природні заповідники / Колектив авторів під ред. В.А. Онищенко і Т.Л. Андрієнко. - Київ: Фітосоціоцентр, 2012. - С. 336-378. .

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Глухов Олександр Захарович

Перелік осіб-виконавців

Єрьоменко Ю.О.

Ібатуліна Ю.В.

Агурова І.В.

Бойко Г.В.

Глухов О.З.

Гнатюк Н.Ю.

Демкович А.Є.

Жуков С.П.

Зибенко О.В.

Калафат Л.О.

Коршиков І.І.

Купрюшина Л.В.

Муленкова О.Г.

Остапко В.М.

Приваліхін С.М.

Приходько С.А.

Прохорова С.І.

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Телефон

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

